

dimu stoji in konj tega smolnatega puha dosti v nos potegne.

To so sveti, ki Vam jih moremo dati. Veselilo nas bode, ako morete jih ubogati, in ako nam ob svojem času naznanite, da je zginila nadloga iz Vašega hleva. Srečni!
Vredništvo.

Gospodarske skušnje.

* Zlomi sadnemu drevju nekoliko mladik — in rodovitno ti bode. — To je nova znajdba; Francozi, od katerih v sadjoreji skor vsaka nova dobra znajdba izvira, so tudi mladike lomiti prvi poskusili in za dobro potrdili. Mladike se lomijo drevesom, ktere nočejo sadu roditi ali pa ga rodijo premalo, zlasti pritlikovcem, ki prosto stojijo in ne pri zidu; pa tudi visokemu drevju se s tem pomaga. Čeravno to tudi breskvam in marelicam dobro pomaga, se je vendar pri hruškah in jabelkih najbolje skazalo. Lomijo se mladike takemu drevju meseca rožnika in julija (malega srpana); lomijo se pa tako, da, kakor je drevo bolj ali manj košato, bolj ali manj nerodovitno, se mu polomi več poletinskih mladik ali pa vse, 2 do 3 pavce od tistega mesta, od kodar mladika poganja. Al mladika naj se ne odtrga ali odreže, ampak le ulomi naj se, da les počí, mladika pa vendar še na koži obvisí in more naprej rasti. Ako se tako le nakrehne veja, se s tem zadržuje, da drevo presilno ne poganja mladíc ali brstja; ako se pa odreže, potem še bolj poganja. Spodnje očesa se sicer s tem ulomom poživijo, al da bi brsti bolje poganjali, tega pa ne; le les za sadni zarod bolje začne rasti.

* Kakošna njiva se ovsu najbolje prileže?! — Oves spada v tisto vrsto žit, ktere zahtevajo najmanj močne zemlje, in ktero se še dobro sponaša na takem polji, ktero ni več pripravno ne za ječmen, ne za pšenico in ne za rž. Vendar ni varno, da bi gospodar več let zaporedoma na isti njivi oves sejal, ker potem popolnoma izpije zemljo. Ker tedaj oves obilen pridelek donaša, ako gospodar umno vrstí setve na svojih njivah in oves ne vzame jim preveč močí, trdi g. Bodin, vodja reneške kmetijske šole, da je najbolje, ako se oves seje za deteljo, ogeršico ali kakoršnim koli okopavnim sadom (turšico, krompirjem itd.); na tacih zemljiščih pride v močno zemljo in bogato pljenja.

Kako štajarsko svilorejno društvo plačuje letos kokone.

Po 1 gold. 10 kr. plačuje take žive kokone (židne mešičke), katerih manj kot 300 vaga 1 funt, — po 1 fl. 5 kr. nov. dn. take, ki jih 300 do 350 vaga 1 funt, — po 1 fl. take, katerih 350 do 400, — po 90 kr. take, ki 400 do 450, — in po 75 kr. take, katerih še več kot 450 vaga 1 funt. — Če so kokoni umorjeni, se deseti del te cene več plača. — Če se vodstvu graškega društva (Direktion des steiermärk. Seidenbauvereines) pošljejo kokoni iz kake druge dežele, plača vsaki funt po 10 kraj. manj.

Nov klic o imenopisji.

Zopet bliža se čas, da bodo šole po Slovenskem izdajale svoje letnike in v teh razstavljale svoje umetniške izdelke — imenskega napčnopisa.

„Novice“ so že večkrat in po vsi pravici grajale zanikernost, da se toliko važna reč, kakor je pravilna pisava lastnih imen oseb in krajev, posebno slovenskih priimkov in rodišč, vse preveč zanemarja, in to ne le po uradniških pisarnicah, temuč še celó po učil-

nicah pravilnega govora in pisa. Z veseljem priznavamo, da njih svarilni glas ni bil „glas vpijočega v puščavi“ — vsaj takim šolam ne, katerim je še kaj mar za ime dobrih in pravičnih šol do vsake narodnosti; pri takih so odpravile že večí del in pri nekterih že skoraj čisto vse napake iz imenopisja. Vendar večina šolskih letnikov žalibog še zmiraj kaže, da možaki, ki imajo to stvar v rokah, še ne poznajo netajljive resnice, da „le národna pisava imén je edino pravilna.“

Vprašamo pa take profesorje, direktorje in inšpektorje: Ako pišete nemške, laške, francozke in vse druge narodne imena po edino pravem njih narodnem pravopisu, zakaj li ne tudi slovenskih? — Kako li more na pr. Nemeč ali pa Lah — da izmed tisočerih izgledov podamo le enega — po svoji pisavi ločiti sledeči dve slovenski, vse različni imeni: Košar in Kožar? Nemeč piše oboje brez razločka: Koschar; izrekati pa se ta pisava po njegovem (nemškem) pravopisu ne dá drugač, kakor slovenski Košar, ker v vsi svoji abecedi nemščina nima mehke sičnice ž; Kožar-ja tedaj z vsem svojim potrojevanjem enojnega glasa (sch = š) ne more izraziti, tedaj nikakor ne pisati po izreki. In ravno tako tudi Lah ne, ker tudi on v svojem jeziku nima slovenskega glasa ž. Le nevedni Slovenci izrekajo laško: ge, gi kakor svoje: že, ži — na pr.: „bon žorno“, „ažijo“, „žontini“, kakor da bi to poslednje ime izviraló iz — žonte!

Hočete, tujci in potujčenci, li še več in prepričavnejih dokazov, kakor je razloček med glasoma š in ž, da se mnogo slovenskih imen ne dá po nobenem drugem pravopisu prav pisati, kakor po svojem národnem — slovenskem? — Ako jih pa vi le za se hočete pisati po svojem, pišite jih kakor vam je drago; toda v javne listine: uradniške pisma, krstne liste, šolske letnike in spričala itd. ne vrivajte namesti pravih slovenskih pisav poptujčenih prestrojev. Če pa slovenski pisanih imen ne znate čitati, pripišite jim (med oklepaj) še svoje nemške, laške ali ktere koli prestroje po slišani izreki, na pr.: Čuk (Tschuck, Ciuc).

Kaj pa je šolam storiti, kadar (in to se pogostoma godí) sami starši, sorodniki, varhi učencev ali učenk ali pa tudi že ti poslednji (odrastli) sami terjajo kako tujinsko pisavo svojih imen — in to vkljub vsem vljudnim in pojasnivnim ugovorom šole? Ako jim ne prijenjate, nakopljete si še lahko pravdo in jo zgubite; če pa se jim udaste — pisaje imé po rodotajni terjavi, zasmehuje vas vsak zveden bravec napčne pisave kot nevedneže, ali pa vas graja kot samovoljne spakovavce in zatiravce narodnega pravopisa. Kako v tacih pogostih primerljajih zavarovati čast svoje pravopisne vednosti in pravičnosti — brez žaljenja nevednih ali rodotajnih terjav? — Na videz je to nemogoče, kajti: „incidit in Scyllam, qui vult evitare Charybdim.“ In vendar je prav lahko — tako-le: Pišite ime po terjavi, koj za njim pa pristavite opombno zvezdico, na pr.: Lucchesig*) in spodej na koncu (znožji) tiste strani lista zapišite vzrok te potujčene pisave, kakor tu zdolej vidite. Taka vse opravičavna opomba se lahko postavi v šolske spričala in letnike, in v poslednjih zadostuje enkrat postavljena za vse zaznamljence — zazvedence. Tako zvé vsak umen bravec, komu gré očitanje nevednosti ali pa rodotajbe.

Ker se že bliža konec letošnjega šolskega leta, in je čas že pred vratmi, da gredó šolski letniki z imeni učencev, učenikov in nadstojnikov iznova v natis; torej živo priporočujemo vsem šolam v resen prevdarek sledeče nasvete:

*) Tako pisan po terjavi (lastni, staršev) itd.